

LANDSTINGSREVISIONEN

Granskning av landstingets utbetalningar av bidrag till föreningar

Rapport nr 04/2013

Innehåll

1. Sammanfattande analys.....	3
1.1 Landstingsstyrelsen.....	3
1.2 Nämnden för funktionshinder och habilitering.....	3
2. Bakgrund	4
3. Revisionsfrågor.....	4
3.1. Avgränsning	4
4. Revisionskriterier	4
5. Metod	5
6. Resultat av granskningen	5
6.1. Landstingsstyrelsens bidrag till frivilligorganisationer	5
Regelverk och riktlinjer.....	5
Handläggning av ansökningar	5
Exempel på otydlig ärendeberedning	6
6.2. Nämndens för funktionshinder och habiliterings bidrag till handikapporganisationer	6
Regelverk och riktlinjer.....	6
Handläggning och beslut om föreningsstöd	7
Stickprov	7
7 Svar på revisionsfrågor	8
7.1 Bidrag till frivilligorganisationer (ansvarig nämnd landstingsstyrelsen).....	8
7.2 Bidrag till handikapporganisationer (ansvarig nämnd nämnden för funktionshinder och habilitering.....	9

1. Sammanfattande analys

Granskningen visar att varken landstingsstyrelsen eller nämnden för funktionshinder och habilitering har tillräcklig styrning och kontroll över de bidrag de lämnar ut till föreningar.

1.1 Landstingsstyrelsen

Granskningen visar att landstingsstyrelsen inte säkerställt att det finns tydliga regler och riktlinjer för hur folkhälsobidrag till frivilligorganisationer ska fördelas.

En annan iakttagelse är att ärendeberedningen inför landstingsstyrelsens beslut bör ses över. Enligt den nuvarande ordningen är det hälso- och sjukvårdsnämndens närsjukvårdsberedning som bereder ärendena inför landstingsstyrelsens beslut. En ytterligare iakttagelse är hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande beslutat att ge en förening ett bidrag på 70 000 kr. Tidigare hade landstingsstyrelsen beslutat att denna förening inte skulle få något bidrag för år 2013.

Vi rekommenderar landstingsstyrelsen att:

- Se över och fastställa vilka regler och riktlinjer som ska gälla vid fördelning av folkhälsobidragen.
- Se över ärendeberedningsprocessen. Det är inte tydligt hur ansökningarna om bidrag ska beredas.

1.2 Nämnden för funktionshinder och habilitering

Granskningen visar att regelverket för föreningsstöd till handikapporganisationer kan utvecklas. Det saknas exempelvis regler för merkostnadsbidrag.

Av de stickprov vi genomfört framgår att av totalt 35 ansökningar har 5 föreningar beviljats bidrag trots att deras ansökningar varit ofullständiga.

Vi rekommenderar nämnden för funktionshinder och habilitering att:

- Utveckla regelverket för föreningsstöd till handikapporganisationer. Det finns idag inte några tydliga regler för vilka kostnader som berättigar till merkostnadsbidrag.
- Se över den interna kontrollen för att säkerställa att bidrag betalas ut i enlighet med regelverket.
- Utveckla uppföljningen av utbetalda bidrag.
- Se över nämndens delegationsordning. Beslut om fördelning av bidrag fattas av en tjänsteman trots att detta inte är reglerat i nämndens delegationsordning.

2. Bakgrund

Landstinget betalar varje år ut bidrag till föreningar och organisationer. Varje år har frivilliga organisationer i Västerbottens län möjlighet att söka bidrag från landstinget för att främja folkhälsan. Ansökan ska utgå från de elva nationella folkhälsomålen och landstingets eget folkhälsopolitiska program. Det är landstingsstyrelsen som fattar beslut om fördelningen av folkhälsobidragen till frivilligorganisationer i västerbotten. Nämnden för funktionshinder och habilitering ansvarar för fördelning av verksamhetsbidrag till handikapporganisationer i västerbotten.

3. Revisionsfrågor

Den övergripande revisionsfrågan är att undersöka om landstingsstyrelsen och nämnden för funktionshinder och habilitering har en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av utbetalda bidrag till frivilligorganisationer och handikapporganisationer. För att svara på den övergripande revisionsfrågan använder vi oss av underliggande revisionsfrågor:

- Är landstingets regler och rutiner för kontroll av bidrag till frivilligorganisationer tydliga och ändamålsenliga?
- Är beredningen av ärenden inför beslut om bidrag till föreningar tillräcklig?
- Kontrolleras ansökningar om bidrag i enlighet med regelverket?
- Görs en tillräcklig uppföljning av utbetalda bidrag?
- Åtterrapporerats iakttagelser i uppföljningen till ansvarig styrelse eller nämnd?

3.1. Avgränsning

Granskningen avser landstingsstyrelsens utbetalningar av bidrag till frivilligorganisationer och nämnden för funktionshinder och habiliterings utbetalningar av bidrag till handikapporganisationer.

4. Revisionskriterier

- Enligt kommunallagen 6 kap. 7 § ansvarar respektive styrelse och nämnd för den interna kontrollen inom sitt ansvarsområde.
- Landstingets regelverk.

5. Metod

Granskningen har bestått av dokumentstudier och intervjuer med tjänstemän som administrerar bidrag till föreningar. Vi har även genomfört ett antal stickprov för att utreda om styrelsens och nämndens utbetalningar av bidrag till föreningar är genomförda i enlighet med fastställda regler och rutiner.

6. Resultat av granskningen

6.1. Landstingsstyrelsens bidrag till frivilligorganisationer

Regelverk och riktlinjer

Det saknas ett formellt regelverk för hur ansökningar om bidrag till frivilligorganisationer ska beredas inför beslut. De styrande dokument som handläggarna utgår ifrån i beredningen är två dokument från 2006.

Av dokumentet som behandlar folkhälsobidrag till frivilliga organisationer framgår att landstinget ska informera i dagspress och på hemsidan i augusti så att föreningar får information om att de kan ansöka om folkhälsobidrag. För år 2013 var sista ansökningsdagen 30 september 2012. I ansökningarna ska föreningarna beskriva vilka aktiviteter de söker bidrag för. Aktiviteterna ska enligt de styrande dokumenten ha en tydlig koppling till något av landstingets 12 folkhälsomål. För år 2013 uppgick folkhälsobidraget till totalt 1 500 000 kr.

De föreningar som fått bidrag från landstingsstyrelsen bjuder landstinget årligen in till en s.k. "frivilligdag". Vid denna dag får föreningen redogöra för sina verksamheter och rapportera om de folkhälsoaktiviteter de genomfört. Vid denna dag deltar också ledamöter från landstingsstyrelsen.

Handläggning av ansökningar

Handläggare för beredning av folkhälsobidrag har i intervjuer beskrivit hur de gör bedömningar av om föreningar har rätt till bidrag samt hur de fördelar bidragen mellan föreningarna. Handläggarna bekräftar att landstinget saknar skriftliga kriterier och riktlinjer som vägledning för hur bidragen ska fördelas på föreningarna. De berättar att de endast beviljar bidrag för aktiviteter som är noggrant beskrivna med kostnader och eventuella andra bidragsgivare. Ett exempel på en aktivitet där styrelsen kan bevilja bidrag är om en förening hyr in en föreläsare. Landstinget ger inte bidrag för att en förening ska kunna anställa en person. Handläggarna uppger att de kontaktar samtliga föreningar som sökt bidrag för att ställa kompletterande frågor. Handläggarna sammanställer ett förslag till fördelning av bidragen i ett excelark som sedan föredras i närsvårdberedningen som ingår i hälso- och sjukvårdsnämnden. Efter

eventuella justeringar skickas förslag till beslut till landstingsstyrelsen.

Ansökningarna och besluten är diarieförda. Handläggarnas bedömning inför landstingsstyrelsens beslut är inte diarieförda. Av beslutet som handläggarna skickar ut till alla föreningar som sökt bidrag framgår endast om landstinget beviljat bidrag samt med vilket belopp. Föreningarna får inte någon motivering till de beslut som landstingsstyrelsen fattat.

Exempel på otydlig ärendeberedning

Den 11 december 2012 fattade landstingsstyrelsen beslut om fördelning av folhälsobidrag. Av beslutet framgår att landstingsstyrelsen beslutat att inte bevilja bidrag till föreningen Länsorganisationen för Riksförbundet Kroniskt Obstruktiv Lungsjukdom (R-Kol). Föreningen har efter detta skickat in en skrivelse till landstinget. Föreningen har i skrivelsen uppgett att de anser att de borde ha blivit beviljade bidrag i likhet med föregående år. De har uppgett som skäl att andra föreningar blivit beviljade bidrag trots sämre formulerade ansökningar.

Ordförande för hälso- och sjukvårdsnämnden har efter detta i ett brev daterat 2013-03-07 beslutat att bevilja föreningen bidrag med 70 000 kr. Av beslutet framgår att pengarna ska belasta hälso- och sjukvårdsnämndens budget för oförutsedda utgifter. Nämnden har inte varit delaktig i beslutet. Det finns inget stöd i fullmäktiges reglemente att nämndens ordförande har mandat att överpröva landstingsstyrelsens beslut om att bevilja bidrag.

6.2. Nämndens för funktionshinder och habiliteringsbidrag till handikapporganisationer

Regelverk och riktlinjer

Nämnden för funktionshinder och habilitering ansvarar för föreningsstöd till handikapporganisationer. Regelverket som styr hur föreningsstödet ska fördelas är ursprungligen antagna av handikappnämnden (numera nämnden för funktionshinder och habilitering) år 2003 och är senast uppdaterade år 2009. Bidragsramen uppgick för år 2013 till totalt 3 460 000 kr. Föreningsstödet är uppdelat i fyra olika bidrag:

- Grundbidrag, fördelas lika mellan samtliga bidragsberättigade föreningar. Utgör 35% av den totala bidragsramen.
- medlemsbidrag, fördelas utifrån hur många medlemmar föreningen har. Utgör 12 % av den totala bidragsramen.
- Samverkansbidrag, betalas ut till HSO (handikappföreningarnas samarbetsorganisation). Betalas ut direkt till föreningen om den ej är ansluten till HSO. Utgör 40 % av den totala bidragsramen.

- Merkostnadsbidrag, betalas ut i efterhand för styrkta merkostnader till följd av det funktionshinder medlemmarna har. Beräknas till 13 % av den totala bidragsramen.

För att en ansökan om bidrag till en handikappförening ska kunna beviljas måste ansökan vara undertecknad av föreningens ordförande samt revisor. Verksamhetsberättelse samt revisionsberättelse för det gångna året måste vara bifogad med ansökan. Av regelverket framgår hur fördelningen av medlemsbidrag, grundbidrag och samverkansbidrag ska ske. Nämndens utredare som handlägger ansökningarna har vid intervju berättat att hon saknar beslutsstöd som hjälper henne vid bedömning av ansökningar om merkostnadsbidrag.

Handläggning och beslut om föreningsstöd

Nämndens utredare är kontaktperson och den person som administrerar ansökningarna. Hon granskar ansökningarna och upprättar ett förslag till fördelning av föreningsstödet.

Beslut om fördelningen av bidragen fattas av chefen för staben för planering och styrning. Nämnden har inte fattat beslut om att delegera denna beslutanderätt.

Utredaren har beskrivit att den uppföljning som görs är att föreningen, för att kunna beviljas förnyat bidrag, måste bifoga verksamhetsberättelse och revisionsberättelse i påföljande års ansökan.

Stickprov

Vi har översiktligt granskat samtliga 35 ansökningar om landstingsbidrag till funktionshinderorganisationer. Vi har undersökt om ansökningarna är kompletta och att förvaltningsberättelse och revisionsberättelse bifogats. De brister som granskningen visar är följande:

- Tre ansökningar saknar underskrift av revisor
- Två ansökningar saknar bifogad revisionsberättelse
- I ett fall har revisorerna i revisionsberättelsen föreslagit att inte bevilja styrelsen ansvarsfrihet. Det framgår inte av ansökan i övrigt om styrelsen beviljats ansvarsfrihet.

7 Svar på revisionsfrågor

Nedan ger vi svar på våra revisionsfrågor.

7.1 Bidrag till frivilligorganisationer (ansvarig nämnd landstingsstyrelsen)

Revisionsfråga	Svar
Är regler och rutiner för kontroll av bidrag till frivilligorganisationer tydliga och ändamålsenliga?	Nej. De stöddokument som finns saknar kriterier och riktlinjer.
Är beredningen av ärenden inför beslut om bidrag till föreningar tillräcklig?	Nej. Dokumentation av bedömningen av fördelningen av bidrag saknas.
Kontrolleras ansökningar om bidrag i enlighet med regelverket?	Då det saknas kriterier och riktlinjer går detta inte att bedöma.
Görs en tillräcklig uppföljning av utbetalda bidrag?	Nej. Den uppföljning som görs är att föreningen måste skicka in en verksamhetsberättelse senast den 31 mars påföljande år. Styrelsen får även information om genomförda aktiviteter vid en temadag då ett antal organisationer får redogöra för sin verksamhet.
Återrapporteras iakttagelser i uppföljningen till ansvarig styrelse eller nämnd?	Nej. Styrelsen får dock en viss återrapportering vid temadagen (se ovan).

7.2 Bidrag till handikapporganisationer (ansvarig nämnd nämnden för funktionshinder och habilitering)

Är regler och rutiner för kontroll av bidrag till handikapporganisationer tydliga och ändamålsenliga?	Delvis. Det saknas kriterier för utbetalningar av merkostnadsbidrag.
Är beredningen av ärenden inför beslut om bidrag till föreningar tillräcklig?	Nej. Det är otydligt om besluten ska fattas av nämnden eller om besluten kan fattas genom verkställighet av tjänsteman.
Kontrolleras ansökningar om bidrag i enlighet med regelverket?	Delvis. Vårt stickprov visar att föreningar beviljats bidrag trots att ansökningarna inte varit kompletta.
Görs en tillräcklig uppföljning av utbetalda bidrag?	Nej. Den uppföljning som görs är att föreningen bifogar verksamhetsberättelse och revisionsberättelse med nästkommande års ansökan.
Återrapporteras iakttagelser i uppföljningen till ansvarig styrelse eller nämnd?	Delvis. Vissa iakttagelser återrapporteras men de diarieförs eller protokollförs inte.

Umeå den 10 juni 2013

Jonas Hansson
Revisor